

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

27. Isocrates.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

grandiorem
solito fuisse
notat Ph
tius.

μέγας, & ἐπαρροδίας λέγειν, in eo Isocrati, & Demetrio Phalareo iniquior, quibus hæc virtus maximè conuenit, & si quis periculum facere velit, legat orationē Lyfiæ contra Theomnestum, & ceteros similes, in quibus, quod fatiet abundè, quod delectet, nihil multum inueniet. Vnam eius orationem valdè probo, ἐπιτάξιον τοῖς Κορινθίων Βοηδοῖς: reliquæ mediocres sunt, multæ, & luce, & eius nomi- nei ἰσθαῖ viris doctis meritò videntur

Isocrates.

CAPVT XXVII.

Sirenuia, quæ Isocratis infidet tumulo, me- tacente laudes eius prædicat, & suauitatem commendat eloquentiæ. Hic certè tibiarū fa- bri filius didicit cauere maioribus fistulis, ad eloquentiæ natus decora. Quid miram? Gorgi- am illum Leontinum audierat, aureum pla- ne oratorem, sub quo proculsa Isocratis lin- gua, dicendi consecuta est admirabilitatē. Vo- litabat imprimis gloria, forum & actiones cogitabat, sed vocis gracilitas, frontisq; mollities hominem à forensi strepitu, in priuatos scho- lae patietes compulit, inter quos eam gloriam aluit, quā nemo post ea est consequutus: qui- pe eius ludus toti Græciæ dicendi officia, vel certè, vt acutè dictū est à Tullio, equus Tro- ianus fuit, è quo principes nauiter instruti ad eloquentiā, prodierūt: primus enim cepit mol- lioribus numeris explere sententias, & aurea philosophiæ documenta delicatissimæ oratio- nis intexere floribus, è quibus eam apud sum- mos viros adeptus est gloriam, quā nemo ad- æquauit. Præsenferat primas, veluti orientis ingenij faces diuinus Plato, cum eum tam il- lustri commendat elogio.

Plato in
Phadro.
Platonu
iudicium
de Isocr.

Δοκῆ μοι ἀμείνων, ἢ κατὰ τοὺς περὶ Λυσίαν
ἔτι λόγους, τὰ τ' οὐδέ τις, ἐτι ἢ ἦδει γενικώτε-
ρα χειρῶν δαί, ὥστε οὐδὲν ἂν γένοιτο θαυμα-
στὸν, προδύσης τ' ἡλικίας, εἰ περὶ αὐτοῦς τε τοὺς
λόγους οἷς νῦν ἔπιχειρεῖ, πλεον ἢ παύων διέ-
νοι τὴν πρότερον ἀφαιμένον λόγον ἐτι τε εἰ αὐτῶ
μὴ ἀποχρήται ταύτη, ἐπὶ μείζονα ἢ αὐτὸν ἀγοι
ἄρην δευτέρη: videtur mihi præstantiore in-
genij indole, quam Lysias, quantum qui-
dem ex illius scriptis iudicare possumus, &
moribus etiam commodioribus temperatior,
& copiosior: itaque nihil mirum, si ab ado-
lescentia in arte dicendi vitis antecellat,

vt puer pueros ipsdem studijs deditos supera-
uit, atque etiam ijs studijs minimè contentus,
ad maiora, diuino quodam impetu impellatur.
Hæc Socrates in Phædro Platonis, de Isocrate
admodum adolecente. Ex quo cõijcere licet,
qualis vir fuerit, qui tam fecunda iuicia, ad
centesimum vsque annum, quem propè explē-
uit viuendo, in continua eloquentiæ exercita-
tione perduxit. Cicero certè eum eloquentiæ
partē non veretur appellare: nec immeritò, in-
sunt enim in eo summæ virtutes, quæ à Dion.
Halicarn. colliguntur; inuentio mirabilis, he-
roica magnificentia, illustris argumentorum
splendor, dispositio prudens, epichetematum
elaborata collocatio, magna vbique styli per-
spicuitas, atque in exprimendis moribus indu-
stria, dictio pura, facilis, vsitata, verborum
summa, quæ potest esse, concinnitas. Ceterū,
vt nihil ex omni parte beatum est, à summis
viris, in eo morosa ad fatietatem vsque affecta-
tio reprehenditur. Primum enim concursus
vocalium, quæ hiulcam faciunt orationem, tā
religiosè vitat, vt nihil supra: licet de eius ora-
tione Lucilianum illud dicere:

Isocratis
virtutes.

Isocratis
vitia.

Quam lepidè lexes, compassa vt Tesserula om-
nei.

Arts passiminto, atque emblemata vermicula-
to.

Deinde figuras, non quidem sententiæ, sed di-
ctiois, vt leuiculas antitheses, isocola, homæ-
optota, homæoreleuta, non minus frequentur,
quàm illi Iouem Corinthium inculcat: ad
summum, numeros, & circumscriptos verbo-
rum ambitus perpetuò consecratur, vt nunquā
videatur acquiescere, nisi perodos impentore
cura tornatas laxius effūdāt, & mollius. Quod
qui nimis pueriliter faciunt, tibicines multos
inferciunt orationi. Hæc in Isocrate Dionysi-
us animaduertit: Philenicus eundem cum pi-
ctore comparat, qui vbique easdem vestes, &
gestus, & ornāmēta imaginibus appingit. Hiero-
nymus Philosophus lectori puero similem
dicit, quod nulla vnquam acrimonia, nullavo-
cis contentione vtatur. Verum facile potest
Isocrates excusari, si præsertim eius consilium
spectetur. Hoc genus dicendi si vsurpasset in
foro, iusta reprehensione non caruisset, at ve-
rò scribit ad pompam, delectationemque le-
gentium: in quo genere quid potest esse nimis
elaboratum? Non est hic ars occultanda, quam
prostitur, & quam à nobis solum auditores
expectant, quanquam in eo non est ineptus,
aut nimis Isocrates, quod nimis intèperanter
obijcit

Philenic
& Hiero.
philosoph.
de Isocras.
iudicium.

Defenditur
Isocr.

objicit Philenicus: sed suavi magnitudine, & verecunda gravitate totum orationis corpus dispensat, nec vbi que eodē modo colorat. Qui nimiam lenitatem objicit, Hieronymus, videre debuerat, ea esse Hocrati argumenta, quæ sedatam requirant orationem; quod si aliter faceret, infaniret, & ad περιφροσύνην, illud, quod tantopere exagitur à Longino, accederet.

Isaus.

CAPVT XVIII.

Dionysius tribuit illi dictionem puram, ac turatam, perspicuam, propriam, euidentem, & cōcisam. ἡγεμονία, ἀκριβή, σαφῆ, κρηναί, ἐναργή, σύντομον.

Isaus genere Chalcidienfis, Athenas profectus, Lyfiæ operam dedit, & ex eius schola politus in forum venit, verborum cōcinnitate, & vi dicendi præceptor non dissimilis: quo fit, vt non facile discernantur vtriusq; orationes, nisi, quod ait Dionysius Halicarnassens, Lyfiæ concionibus gratia quædam sparsa afflorescat: Orationes reliquit sexaginta quatuor, ex quibus extant adhuc decem. In nulla re mihi videtur illustrior, quam quod Demosthenem instituit.

Aeschines.

CAPVT XIX.

Quis Mirmilloni componitur æquimanus? Thrax (inquit Horatius) quis Demostheni? Aeschines: hos enim, quasi par gladiatorum comparat M. Tullius: A me (inquit) vt maximis minima conferam, gladiatorum par nobilissimum inducitur Aeschines, tanquam Eserninus, vt ait Lucilius:

Aeschines cum Esernino gladiatore comparatur.

Non spurcus homo, sed deus, & acer, Cum Placidiano componitur, optimo longè Post homines natos, vel, vt Afranius habet: optimus multo,

Post homines natos, gladiator qui fuit vnus. Nihil enim illo oratore cogitari posse diuinius, quæ verba male Henricus Stephanus, vir alioqui eruditus, tribuit Aeschini: nunquam eum diuinum oratorem dixit Cicero, sed Demosthenem: ideo cum Esernino Aeschinem comparat, qui Placidiano longe erat inferior; nam (vt ex Lucilij verbis apparet) Eserninus spurcus homo nominatur, Placidianus longè optimus post homines natos. Eadem similitudine vsus est M. Tullius, cum in causa Gabini, Pompeium violentum, & vt ait ipse, seaturientem cum Esernino se vtridē illi oppositū, cū Placidiano confert: Non putasset (inquit) sibi

Pompeius, de illius salute, sed de sua dignitate mecum esse certamen: in urbem introisset, ad inimicitias res venisset; cum Esernino Samnite Placidianus comparatus videret: auiculâ fortasse mordicus abstulisset. Perperam quoque Erasimus, in adagio, ait fuisse gladiatores per omnia pares: In dissimili enim genere, licet simul cōpositos fuisse, & Luciliana, & Cicero-niana declarat: Sit igitur Eserninus Aeschines, qui, vt ait Dion. Halicarn. ἀϊονότατος ὢν ἡ Δημοσθένος, οὗ ὅ τῆ λέξων ἐκλογῆ πομπικὸς ἀμα καὶ δεινὸς, καὶ οὐ πάνυ ῥέτιχον, τῆ δὲ παρὰ τὴ φύσεως εὐχερέα κερδορημένον, καὶ σφόδρα σιανῆς, καὶ βίαιος, καὶ ἀνζητικός, καὶ πικρός. Et, vt censet Fabius Quintil. plenior Aeschines, & magis fufus, & gradiori similis, quod minus strictus, carnis tamē plus habet, minus lacerorum. Certè Cicero, vt vim Demostheni, suauitatem Hocrati, Lyfiæ subtilitatem, acumen Hyperidi, sonitum Aeschini tribuit, & rectè: Ego si liceat, quod sentio, dicere hominem arbitror ex histronia profectū, & naturæ viribus satis incitatum, canorum fuisse leguleium, magnum oratorem non puto. Anonymus aliquis author Græcus Demosthenem cum Aeschine perpetua antithesi confertens, hunc cruentè lacerat, illum profusè laudat. Vide in elogio ad Demosth.

Iudicium Dion. de Aeschine.

Idem ab Hermogene l. i. de Idia dicitur σοφιστικὸς, καὶ γὰρ.

Anonymi iudicium Aeschine.

Lycurgus.

CAPVT XXX.

Lycurgus orator non ex Rhetorum officina, sed ex Platonis schola processit ad Reipub. gubernacula, quam & bonis legibus informauit, & varijs locupletauit ornamentis. Vir fuit grauis, opulentus, prudens, æquitatis laude supra ceteros omnes præstantissimus. Quippe Lycurgum apud populum nominasse, magnum subsidium pattono videbatur, & hanc iustitiæ famam tam constantè seruaui, vt appetente iam morte, se in senatum deferri curaret, quod rerum suarum gestarum rationem redderet: quod cum grauitè, & sanctè fecisset, vnus Menesæchmus inuentus est, qui redargueret, cuius criminationes eū refutasset, domum redactus excessit à vita. Atheniensi populo pericundus, Alexandro perinfensus fuit; cuius ἀπειθασι cum audisset, Deum iridebat, & cuius templo egredientibus, aqua lustrati opus esset. In stylo: Ἔστὶν ἐνὰ πλείους ἀνζητικός, καὶ δεικνύμενος, καὶ σερμνός, καὶ ὄλεος καὶ λησπρηνός.

Plutar. in 10. orat.

Dionys.

